

Maya (Maja)

A hindu vallás filozófiájában: a világmindenség ősszüelőanyja, az érzékszervek előtt megjelenő csábkép.

Világillúzió.

Buddha anyja.

Káprázat, megtévesztő képzetek örvénylése.

Fátyol, amely elrejt a valóságot.

Siva lényének másik pólusa, női fele, felesége.

Világanya, anyaistennő.

(Hindu képfaragó)

„A hindu felfogás szerint az istenség lényege valósággal jelen van az ábrázolásban. De a képtisztelet alapja a jelképeség, a szimbólumok lélektartalma, a s bölcs tanokban jártas hívő a faragott vagy festett képet nem téveszti össze a megfoghatatlan valósággal, amit az ábrázolásokon át sejtelmesen igyekszik megközelíteni, belső elképzelésben átélni. A végső valóság [...] az igaztudást [...] eredményezi az átélésben. De a valóság tiszta ténye az értelem és a szó számára megközelíthetetlen [...] s ezért minden jelkép vagy ábrázolás [...] csak távoli utalással közvetítheti.

Az érzékelhető világban minden csak látszat – mája –, mely a valót leplezi: igaz és valótlan, tény és káprázat elválaszthatatlan az érzékelő szemléletben. E felfogás megakadályozta, hogy a hindu képtisztelet primitív bálványimádattá fajuljon, mely a képmást a valóság képzetével azonosítsa. [...] A hindu művész az elvont tartalom képletes megjelenítésén keresztül a megfoghatatlan valót igyekezett éreztetni, de nem borult le féltő, vak alázattal a keze műve előtt: a mű maga nem megszentelt tabu, hanem emberi eszmélés és igyekvés eredménye...”

„A brahmanizmus korán átvette és magába olvasztotta a Siva-kultuszt, párhuzamosan a »Természet-istennő«, a Világanya fogalmával. [...] A bölcselkedésre és misztikus révületre egyaránt hajló gondolkodás Sívában, a »Nagy Jógi«-ban a világ létezésének, változó, határtalan forgatagának játékmesterét látta, aki a jóga mindent lenyűgöző szellemi hatalmával uralkodik a világon, létrehív, tisztít és újraterezt minden alakzatot – és ez mind csupán az ő gondolata, akarása. [...] [Siva] ténykedése nem elvont, hanem valóságos, hiszen a létező érzékelhető világban, az anyagban működik, azt gyúrja, alakítja, rombolja és formálja újra, végtelen körben. Ám e látszólagos tevékenység csak a határtalan szellemi erő műve, amely ugyanakkor tökéletes nyugalomban honol. Ezt a nyugalmas egyensúlyt a jóga révült elmélyedésében ülő Siva fejezi ki, míg aktív működése a világban, az egyetemes természetben, csupán a jóga »nagy szemfényvesztése«, a Májá káprázata, amelyet Siva lényének másik pólusa, női fele, felesége Párvatí vagy Durgá személyesít meg, s a Világanya az anyaistennő ősrégi eszméje testesül meg benne.”

„A legenda szerint [Buddha] anyja, Májá, álmodta: az istenek megjelentek előtte és tudatára adták, hogy ismét egy Világmegváltó készül megszületni a Földön, s a leendő »Buddha« fehér elefánt képében hatolt be anyja oldalán a méhbe. Anyja a Lumbiní-ligetben hozta világra magzatát, és a szülés után röviddel meghalt.”

„Májá (káprázat)”

„...A mindenség, az egész létezés nem az, aminek látszik, ahogyan érzékelésünkkel felfogjuk: minden csupán káprázat, megtévesztő képzetek örvénylése, Májá, Fátyol, amely elrejt a valóságot. Ha pedig minden más, mint aminek véljük, akkor nyilvánvaló, hogy minden elképzelés viszonylag éppen annyira igaz, mint téves – és így minden lehetséges... Az istenek a szellemek és démonok mind csak jelképek, kifejezői valami rejtett, de maradéktalanul meg nem fogható valóságnak.

A végeredmény, amelyhez az elmélkedő bráhman bölcsök eljutottak, olyan szemlélet volt, amelyet a szó legszorosabb filozófiai értelmében dialektikusnak nevezhetünk. Minden lehetséges, de mindennek az ellentéte éppen úgy lehetséges; semmire sem mondhatjuk, hogy képtelen és lehetetlen, mert a határtalan világ létezésében valahol és valamikor minden lehetővé válhat. Ha ezt a felfogást átvisszük a gyakorlatba, akkor minden felfogás, minden jelkép, minden elképzelés jogosult lehet. [...]

A bráhman bölcsök a maguk jelképes nyelvén így fejezték ki a minden ellentétet összeegyeztető gondolatot: »A valóság egy, de ezer arcot mutat«, vagy: »Isten egy, de számtalan út vezet feléje.«”

* Az idézetek Baktay Ervin (1890–1963): India művészete című könyvéből valók (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1958.), az idézetek sorrendjében a 202-203., 50., 52., 35., 40. oldalakról. Az Egyéni utak. Tendenciák 1970-1980 – 5. című kiállítás katalógusában (Óbuda Galéria, Budapest, 1980. o. n.) megjelent szövegközlés javított változata.

RECEPTLEIRAS FIGURALIS SELYEMBEVONATU TÖLGYFA- PSZEUOSZOBOR KESZITESEHEZ

HOZZAVALOK: ELŐ MODELL, TÖLGYFATÖRZS, CSOMAGOLOPAPÍR, SELYEM TEXTILIA, FLANELL, KENDERKÖTEL, FEHER FESTEK, FEKETE FESTEK, RAGASZTO, HOSSZITOTT CERUZA, OLLÓ, VESÖK, RESZELÖK, CSISZOLÓ PAPIROK, FÜRESZGEP ES FESTEKSZORO BERENDEZES.

VEGYEN EGY GYÖNYÖRÜ NÖT, VETKÖZTESSE MEZTELENRE, ALLITSA TALAPZATRA, FALHOZ KÖZEL, EGYENESEN. JELÖLJE MEG, TEGYEN A FALRA CSOMAGOLO PAPIRT, A NŐ ALAKJÁT RAJZOLJA KÖRÜL SZEMBÖL MAJD PROFILBOL IS, HOSSZU CERUZAVAL...

VEGYEN EGY MINDÖSSZE KET METERES HENGERES TÖLGYFATÖRZSET. SZELETELJE TEGLA-HASAB ALAKURA. A KIVAGOTT RAJZOKAT LASSA EL JELLEL, HELYEZZE A HASAB OLDALAIRA. FÜRESZELJE ELŐSZÖR SZEMBÖL MAJD PROFILBOL, HOGY NEGYSZÖGLETES EMBERALAKU LEGYEN. EZT AZUTAN GÖMBÖLYITSE LE. KESZITSE EL SZEP SIMARA, FENYESITSE FEL. VEGYEN EGY, MINTEGY NEGY METERNYI TEXTILIAT, S SZABJA A FADARABRA A JELEK SZERINT.

VEGYE A GYÖNYÖRÜ NÖT, ALLITSA MEG EGYENESEN, EKESITSE FEL, BORITSA FEHER SELYEMFATYOLBA. SIMITSA TESTERE VIZES, TISZTA TENYERREL A TAPADO SELYMET ES ÖRÖKITSE MEG AZ ARNYAKAT. KESZITSEN FENY-ARNYEK KOPIAT AZ ALABBIAK SZERINT: A FENYES HELYEKRE SZORJON FEHER FESTEKET, AZ ARNYEKOS HELYEKRE FEKETE FESTEKET.../KOMPRESSZOROS FESTEKFUJOVAL/ VARJON AMIG MEGSZARAD, EKKOR FEJTSE LE TESTERÖL A SELYEMKEPET ES RAGASSZA AZ ELKESZITETT TÖLGYFABABRA, SZEP SIMAN, FESZESEN -- JEL SZERINT.

KÜLÖN CSINALJA ARCÁT, KEZET, EKEIT, TALAPZATAT - ILLESZTESSEL. A SELYEMKEPBEVONATU-TÖLGYFABABOT ILLETVE PSZEUOSZOBOR-NÖALAKOT ÖLTÖZTESSE FEL.

VEGYEN MEG, MINTEGY NEGY-METER KÖNNYÜ SELYMET S PUHA FLANELLT, BURKOLJA BE LAGYAN, KÖTÖZZE AT KENDERKÖTELEL. IGY TAROLJA, SZEP VILAGOS DELDEN, FENYESSEGBEN, LASSAN BESZELVE ROLA S VETKEZTETVE MUTASSA BE ESTE IS, FENYES KÖRITESBEN.

EZ A RECEPT CSUPAN IZELITÖ ABBOL A SOKFELE LEHETÖSEGBÖL AHOGYAN A PSZEUOSZOBROT SAJAT MAGA ELKESZITHETII!

DE...

A PSZEUOSZOBOR MAGABAN IS KITÜNÖ!

HISZ...

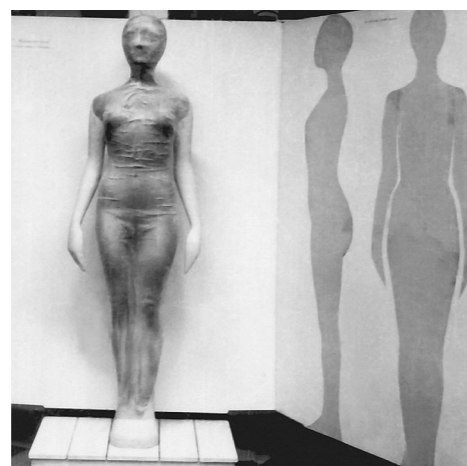
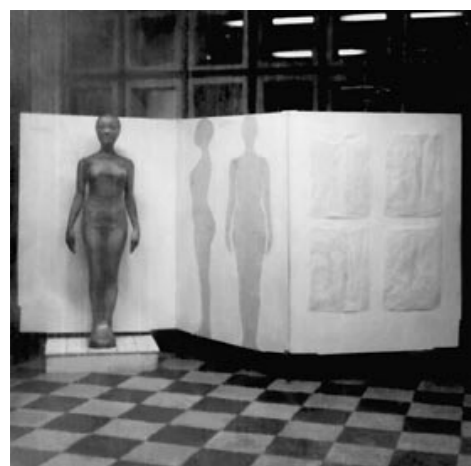
TÖBB MINT A MECHANIKUS MŰVELETEK SZIMPLA ÖSSZEGL

MERT...

MAYA! MAYA MAJA FATYLA! NYOLCADIK FATYOL! MAYA!

PSZEUO...

NÖI VALOSAGI KAPRAZAT! VALOSAGHÜ ISTENNÖKAPRAZAT! ISTENI NÖ!

PAUER GYULA: MAYA X

A MAYA SZOBOR TÖRTENETE VALÓBAN KÜLÖNLEGES. A KÖZEL TIZ EVES ELKÉPZELES HETVENNYOLC NYARAN MEGVALÓSULT. UJABB TARGYIASULASBAN TEREMT KAPRAZATOT A PSZEUDO. EMBERI TESTEN!

MAYA

HASADAS
A VILAG ELSŐ FIGURALIS SELYEMBEVONATU TÖLGYFA PSZEUDO-SZOBOR-TARGYA

A SZOBRAZMŰVESZET LEGUTOLSO ALLOMASA
A PSZEUDO SZOBRASZAT CSUCSA
GEOMETRIKUS-ORGANIKUS
MŰVESZETI KÜLÖNLEGESSEG
A SZOBRASZAT KEZDETE ES MAJA

A SZOBOR TÖRTENETE VALÓBAN KÜLÖNÖS. AMIKOR 1978 NYARAN A NAGYATADI NEMZETKÖZI PASZOBRASZ SZIMPOZIONON ELKESZÜLT TÖLGYFABÓL, SZITAVASZONBÓL, KESŐBB SELYEMBÓL, MEG NEM SOKAN SEJTETTEK A KÖRÜL ALLOK KÖZÜL, MILYEN KÜLÖNLEGES MŰALKOTAS SZÜLETIK ABBÓL A MINDÖSSZE KET METERES HENGERES TÖLGYFATORZSÓBÓL, MELYET A MUNKATARSÁKKAL / IMRE EMMA, ERMEZELI ZOLTAN, PAUER HENRIK, STB./ NEGYSZÖGLETES HASAB AKAKURA VAGTAK, ES BAR FELIG KESZ MEGIS KIALLITJAK A SZIMPOZION RENDEZESEBEN A NAGYATADI FEGYVERES ERŐK KLUBJABAN: POSZTAMENS NELKÜL, MINT EGY DIDAKTIKUS SZEMLELTETŐ TARGY UGY ALL. MELLETTE FEHER PARAVANON CSOMAGOM-LOPAPIRKOPIAK, MELYEK A MODELL TESTENEK KÖRVOONALAIT ABRAZOLJAK /SZEMBÓL ES PROFILBÓL/ OLYAN TESTTARTASBAN MINTHA LEVITALNA.

EGY KATONA AKI KORABBAN NEM TUDOTT AZ ESEMENYRŐL, A KANTINBOL KIFELE JÖVET, A SZOBOR MELLETT ELSIETTEBEN HIRTELEN MEGTORPAN, VISSZAMERED ES MAJDNEM EGY PERCIG /KÖRÜLBELÜL 45-55 MASODPERCIG/ MOZDULATLANUL SZEMLELI...HIVJA A TÖBBIEKET --- FIATAL LANY MEZTELEN TESTENEK KEPE TULLVASZON ALATT! FABABUN!

1978 ÖSZEN MAR MEGHASADT, TEHAT MEG NEM VOLT EREDETI POSZTAMENSRE HELYEZVE, HISZEN POSZTAMENSRE CSAK PESTEN KERÜLT, A BENCZUR UTCABAN, TAGAS MŰTEREMSZERŰ SZOBABAN, VENDEGEK, "ZÖLD SZINPAD", FEHER SEKYEMFATYÓL, BARNA FLANELL, KENDERKÖTELLEL LAGYAN ATKÖTÖZVE, ÖLTÖZTETVE-VETKEZTETVE, LASSAN BESZELGETVE ROLA HAJNALIG...TENY, HOGY KAPOSVARON HASADT MEG ES UTANA MEG EGY EVIS A NAGYATADI KASTELY EGYIK SZOBASARKABAN ALL, BENCSIK ISTVANNAL.

1979-BEN MAYA A NEMZETI GALERIABAN. PSZEUDELODAS: /FIGURALIS PSZEUDEOSZOBOR SZAKMAI BEMUTATOJA/ KAPKODAS, KESES, TOMPASAG.

1980 NYAR, BARNA FLANELL BEN BURKOLVA ALL NEHANY HONAPIG A SODRAS UTCAI HÜVÖS, ALAGSORI HELYISEGEK KÖZÖS FOLYOSOJAN, EZALATT SENKI SEM LATHATTA.

EDDIS A KÜLÖNÖS TÖRTENET DIOHEJBEN.
1980 ÖSZ VEGE: OBUDA GALERIA ESZTERHAZI KASTELY.
VEGÜL PONTOS LEHET MEG AZ, HOGY A NAGYATADI PSZEUDELODASBAN MAYA MINT FELÖLTÖZTETETT PROBABA JELENIK MEG ELKESZÜLTENÜL, VAGY, HOGY A KASSAK HAZI ELÖDAS CSUCSMŰFŰ KENT TARGYALJA, DE NEM MUTATJA BE.

VISZONT MAR A NEMZETI GALERIABAN TARTOTT ELÖDASBAN - JOLLEHET KESIK EGY ORAT - KESZEN LATHATO MINT FIGURALIS SELYEMBEVONATU PSZEUDEOSZOBOR. LELEPLEZIK ES CSAK A BERCSENYI KLUBBAN KESZÜL EL TELJESEN MINT PSZEUDELODAS: MAYA HASADAS...

EZT SEMMIKEPPEN NEM SZABAD MELLEKESNEK TEKINTENIE ANNAK, AKI KOMOLYAN MEG AKARJA ERTENI EZT A KAPRAZATOS TARGYAT.

X A VILAG ELSŐ FIGURALIS PSZEUDEOSZOBRA